

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Samhällsutvecklingsenheten

BESLUT

1 (8)

2014-12-17

Dnr: 511-2624-14

Enligt sändlista

Beslut om utvidgat strandskydd i Älvkarleby kommun, Uppsala län

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kapitlet 14 § miljöbalken (MB), att utvidgat strandskydd i Älvkarleby kommun ska gälla i den omfattning som anges. Omfattningen beskrivs även i till beslutet hörande kartor.

- Bottenhavets kust samt öar i Bottenhavet – 300 meter på land, förutom vid Skutskärsverken där generellt strandskydd om 100 meter istället gäller, och 300 meter i vatten, förutom mellan de båda Natura 2000-områdena Långsandsörarna och Gårdskärskusten där generellt strandskydd om 100 meter istället gäller. Allt i enlighet med de avgränsningar som framgår av bilagda kartor 1-2
- Bölsjön – 300 meter på land
- Dalälvens stränder samt öar i Dalälven – 300 meter på land och i vatten förutom vid Marma och på sträckan Lanforsen-Skutskär där utbredningen av utvidgat strandskydd avgränsas enligt karta 2-4.

Det utvidgade strandskyddet omfattar land- respektive vattenområden inom 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Länsstyrelsens beslut den 30 september 1994, diarienummer 231-572-93, upphör att gälla avseende de delar som rör utvidgat strandskydd i och med detta beslut.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

På 1950-talet tillkom den första strandlagen i Sverige. Lagen gav länsstyrelserna möjlighet att utpeka områden där strandskydd skulle gälla i syfte att trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv för allmänheten.

Generellt strandskydd, på land och i vatten inom 100 meter från strandlinjen, infördes år 1975. Den 18 juni 1975 (diarienummer 11.123-1167-75) fattade Länsstyrelsen beslut om var strandskyddet i Uppsala län skulle vara utvidgat, generellt eller borttaget.

År 1994 utökades syftet med strandskyddet till att även gälla bevarande av goda livsmiljöer för djur- och växtlivet.

Den 30 september 1994 (diarienummer 231-572-93) fattade Länsstyrelsen ett nytt beslut för Älvkarleby kommun som reglerar var strandskyddet ska vara utvidgat, generellt eller borttaget.

Översyn av det utvidgade strandskyddet

Den 1 juli 2009 började nya bestämmelser om strandskydd att gälla. I övergångsbestämmelserna, punkt 3, till ändring av miljöbalken (2009:532) anges att strandskydd gäller efter den 31 december 2014 inom ett utvidgat strandskyddsområde endast om utvidgningen har beslutats med stöd av 7 kap. 14 § MB i dess nya lydelse. Detta innebär att äldre beslut om utvidgat strandskydd upphör att gälla vid utgången av år 2014, om inte länsstyrelsen dessförinnan har fattat nya beslut om var strandskyddet ska vara utvidgat.

Länsstyrelsen påbörjade översynen av det utvidgade strandskyddet under våren 2012. Översynen har endast omfattat områden som sedan tidigare har utvidgat strandskydd. Syftet med översynen var att utreda och besluta om områden som redan omfattas av utvidgat strandskydd även ska göra det efter år 2014. För de områden där Länsstyrelsen bedömer att det inte finns motiv för att behålla det utvidgade strandskyddet kommer endast generellt strandskydd inom 100 meter från strandlinjen att gälla.

Översynen omfattar inte områden ska undantas från generellt strandskydd, utan där fortsätter Länsstyrelsens beslut från 1994 att gälla.

Länsstyrelsen träffade representanter för Älvkarleby kommun vid ett möte den 14 juni 2012. Länsstyrelsen informerade om det pågående arbetet med att se över det utvidgade strandskyddet och efterfrågade underlagsmaterial från kommunen.

Kommunen, myndigheter, organisationer, markägare och innehavare av särskild rätt till mark har beretts möjlighet att yttra sig över förslag till beslut. Delgivning av förslaget till beslut har skett genom kungörelse i länets ortstidningar och Post- och inrikes tidningar. Förslaget har under remisstiden funnits tillgängligt på Länsstyrelsen Uppsala län samt på Länsstyrelsens hemsida.

Inkomna synpunkter och Länsstyrelsens bemötande av synpunkter har sammanställts i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen samt yttrandena i sin helhet finns att ta del av på Länsstyrelsen. Efter samrådet har förslaget ändrats så att det område i Skutskär som inte omfattas av utvidgat strandskydd har utökats norrut, samt så att ett område på östra sidan av Dalälven i höjd med Skutskär inte längre omfattas av utvidgat strandskydd. Förslaget har också ändrats så att även vattenområden i Storfjärden och Marmafjärden uppströms Lanforsen i Dalälven omfattas av utvidgat strandskydd. Motiveringen till vilka områden som ska omfattas av utvidgat strandskydd har utvecklats och förtydligats.

Motiv till beslut

Tillämpliga bestämmelser

Generellt strandskydd gäller enligt 7 kapitlet 14 § miljöbalken (1998:808) inom 100 meter från strandlinjen, på land och i vatten, vid normalt medelvattenstånd.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

I propositionen Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden (2008/09:119) sid. 99 framgår att beslut om utvidgat strandskydd ska grundas på hänsyn till berörda områdens värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Beslut om utvidgat strandskydd kan komma att avse:

1. områden som omfattas av annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2–8 §§ MB som är relevanta för strandskyddet,
3. kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. tätortsnära strövområden, eller
7. ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Länsstyrelsens allmänna överväganden angående utvidgat strandskydd

Länsstyrelsen har utgått från de ovan redovisade punkterna vid bedömningen av vilka områden som ska omfattas av utvidgat strandskydd. Områdesskydd, som har beaktats, är bland annat naturreservat, Natura 2000-områden och djur- och växtskyddsområden. Även ekologiskt känsliga och värdefulla områden som inte omfattas av områdesskydd kan behöva skyddas genom utvidgat strandskydd. Vissa djurarter, exempelvis vissa fåglar, är störningskänsliga. Det räcker därför inte att deras habitat inte exploateras, utan de har även behov av en oexploaterad buffertzoon runt habitatet.

Länsstyrelsen lägger stor vikt vid de områden som är av riksintresse enligt 4 kap. MB, då de är utpekade direkt i miljöbalken. Dessa områden är i sin helhet av riksintresse på grund av sina natur- och kulturvärden. Även de områden som pekats ut som riksintressen för friluftsliv, naturvård eller kulturmiljövårdenligt 3 kap. 6 § MB kan behöva det skydd som ett utvidgat strandskydd innebär. Utvidgat strandskydd kan bidra till att säkerställa riksintresseområdenas värden, då de värden som riksintressena ska skydda i många fall är kopplade till strandområden. Tätortsnära strövområden har en särskilt stor betydelse för friluftslivet, eftersom de ofta är lättillgängliga för många människor och därmed är, eller har potential att bli, välbesökta.

Strandskyddets syften är långsiktiga, varför Länsstyrelsen både har beaktat nuvarande värden och vilken potential olika områden har att bli värdefulla i framtiden. Älvkarleby kommuns läge i närheten av flera större och växande städer kan medföra ökad efterfrågan på mark att bebygga, samtidigt som efterfrågan på

områden för turism och friluftsliv också väntas öka i de värdefullaste områdena för friluftsliv.

För allmänhetens tillgång till attraktiva områden med rekreativa värden i form av natur- och kulturvärden är sammanhängande områden av betydelse. Friluftslivets upplevelsevärden har ofta koppling till bruket av och variationen i kulturlandskapet och till hur långt det är till bebyggda områden. Den som vandrar längs stranden eller färdas på vattnet i båt eller med långfärdsskridskor får en annan, mer rofylld, upplevelse om exploaterade områden ligger 300 meter från strandlinjen än om avståndet är 100 meter.

Strandskyddet har betydelse för arbetet med att uppfylla flera av de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen. Utvidgat strandskydd i Älvkarleby kommun bidrar framförallt till att uppfylla miljömålen om god bebyggd miljö, hav i balans samt levande kust och skärgård, levande sjöar och vattendrag, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsens motivering till vilka områden som ska omfattas av utvidgat strandskydd

Bottenhavets kust samt öar i Bottenhavet

Stora delar av kommunens kust- och skärgårdsområde har höga naturvärden knutna till strand- och vattenmiljöer. Tre områden är skyddade som Natura 2000-områden, Billudden, Långsandsörarna och Gårdskärskusten. Billudden är även naturreservat. Merparten av kommunens kust- och skärgårdsområde omfattas även av riksintresse naturvård enligt 3 kap. 6 § MB. Området kring Dalälvens mynning och Billudden är av riksintresse för friluftsliv enligt samma paragraf samt enligt 4 kap. 2 § MB.

Kuststräckan öster och väster om Dalälvens mynning, såväl Sandbankarna som Rullandsområdet samt Billudden är välbesökt och har stora värden för friluftslivet såsom bad, vandrings- och strövområdet samt vackra utblickar över havet. Området har också en unik natur och geologi. Vid Brämsand ligger Upplands största flygsandfält med över tre meter höga sanddyner. Billudden är en del av Uppsalaåsen som här, alldeles öster om Dalälvens mynning, försvinner ner i havet.

Öster om Billudden följer en låglänt och mycket grund kuststräcka som tillsammans med ön Långsandsörarna utgör ett Natura 2000-område. I området finns ett rikt och känsligt växt- och djurliv knutet till strandnära naturtyper både på land och i vatten. Söder om området finns fritidshusområdet Långsand.

Mellan Långsand och skärgårdsområdet vid Gårdskär är kusten öppen med brantare hållmarksstränder och djupare vatten. De skulpterade klippstränderna med block och klapperstensfält och utsikt mot havet är en attraktiv miljö för besökare. Sträckan ingår också i det större riksintresseområdet för naturvård som kallas Gårdskärskusten.

Skärgårdsområdet närmast Gårdskär är återigen mycket grunt och småflikigt med en stor rikedom av olika vattenmiljöer, från grunda havsvikar till gölar avsnörda vid landhöjning och våtmarker. Till dessa habitat är mycket höga naturvärden

knutna: Ett flertal hotade växt- och djurarter finns här och området utgör ett viktigt lek- och uppväxtområde för fisk. Området är skyddat som Natura 2000-område.

Kuststräckan söder om Sjalgrund och fram till kommungränsen mot Tierp är också flack och landhöjningspräglad med stora grunda vattenområden och ingår delvis i riksintresseområdet för naturvård som kallas Gårdskärskusten. Här finns många nyckelbiotoper och flera biotopskyddsområden med höga naturvärden. Området är oexploaterat förutom viss bebyggelse vid Skeppsholm.

Kuststräckan i Älvkarleby kommun är till största delen oexploaterad och därmed särskilt värdefull för både friluftsliv och flora och fauna. Närheten till stora tätorter gör området tillgängligt för många människor men gör det samtidigt utsatt för ett ökande exploateringstryck.

Grunda havsområden är av avgörande betydelse för det marina ekosystemet och är dessutom ekologiskt känsliga för störning genom fysisk exploatering. Längs den flacka kusten i Älvkarleby kommun är bottenarna som regel grundare än sex meter ut till minst 300 meter från strandlinjen, undantaget kuststräckan mellan de båda Natura 2000-områdena Långsandsörarna och Gårdskärskusten där vattnet är djupare. Länsstyrelsen bedömer att det är motiverat med utvidgat strandskydd i vatten i de grundare områdena.

På grund av de höga värdena för både friluftslivet och djur- och växtlivet, på land och i vatten, bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat vid Bottenhavet i den omfattning som redovisas på bilagda kartor 1-2.

Bölsjön

Bölsjön med omgivningar är av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap. 6 § MB. Sjön samt delar av omgivande mark ingår i naturreservatet Bölsjön. Området är också utpekade som Natura 2000-område och har högsta klass i länets naturvårdsprogram liksom i Naturvårdsverkets våtmarksinventering.

Bölsjön är limnologiskt intressant på grund av att den tillhör den relativt ovanliga och särpräglade sjötypen charasjö, d.v.s. en kalkrik sjö med låga eller måttliga närsaltskoncentrationer där kransalger utgör det dominerande inslaget i undervattensvegetationen. Dessa sjöar förekommer enbart i kalkrika områden. Sjön omges av våtmarker, till största delen rikkärr, och på grund av att moränen i området har högt kalkinnehåll så har våtmarksområdet ett både säreget och artrikt växt- och djurliv, till exempel förekommer den hotade arten gulyxne samt andra orkidéer.

Värdena för friluftslivet är inte lika höga, men sjön är ett lokalt utflyktsområde eftersom det finns få sjöar i kommunen. Området är helt oexploaterat.

På grund av de höga värdena framförallt för djur- och växtlivet runt sjön bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter på land.

Dalälven

Dalälven från Avesta till Skutskär är utpekade som område av riksintresse enligt 4 kap. 2 § MB. Området är i sin helhet av riksintresse på grund av sina höga natur-

och kulturvärden, där turismens och friluftslivets intressen, främst det rörliga friluftslivet, särskilt ska beaktas.

Älven och strandområdena kring älven hyser stora naturvärden på grund av det geografiska läget, "limes norrlandicus", som är en klimatisk, topografisk, växt- och djurgeografisk övergångszon. Detta medför unika förutsättningar för en stor biologisk mångfald.

Älven är reglerad och kraftstationer finns i Lanforsen och Älvkarleby. I vissa områden som ändå översvämmas finns strandängar med höga naturvärden. Uppströms Lanforsen i Storfjärden är älven bred med många små öar. Där finns Natura 2000-området Tångsåmurarna som utgörs av ett myrområde av rikkärrs- och extremrikkärrskaraktär. Området som helhet präglas av hög biologisk mångfald och unika naturtyper. Nedströms Lanforsen är älvfåran förgrenad och på den östra stranden finns naturreservatet och Natura 2000-området Gropholmarna där strömmande vatten satt sin prägel på naturen.

Området längs Dalälven är också av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB. Värdena för friluftslivet är bad- och båtliv vid älvens mynning delvis inom naturreservatet Billudden. Längre uppströms erbjuder älven goda möjligheter till fiske, bl.a. fors-fiske och laxfiske i Älvkarleby samt mer traditionellt fritidsfiske i Storfjärden, som också har en kanotled. Upplandsledens sträckning längs älven mellan Marma och Älvkarleby är naturskön och runt älven finns flera andra strövområden där det är motiverat med 300 meter strandskydd för att älven och dess strandområden ska kunna upplevas ostört med en vildmarksbetonad karaktär. Områden med vildmarkskaraktär är viktiga att bevara i närheten av växande storstadsregioner. Området kan dels nyttjas som tätortsnära rekreativområde men också för turismen och besökare från de närliggande storstadsregionerna.

Uppströms Lanforsen, i Storfjärden, är älven bred och det finns många små öar och högre andel grunda bottnar. Sådana vattenområden har stor betydelse för biologisk mångfald. Produktionen av fisk är hög och fiskfaunan är artrik. Dalälvens har även ett högt värde för sportfiske. Grunda bottnar är även av betydelse för växtlivet, exempelvis vissa hotade växter såväl längs stränderna som längre ut i älven. Vidare är vattenområdena viktiga ur fågelsynpunkt bl.a. för fiskgjuse, havsörn och sångsvan som är karakteristiska för nedre Dalälven. Mot bakgrund av detta bedöms det motiverat att strandskyddet ska vara utvidgat i vatten uppströms Lanforsen.

De områden som har förlorat sin betydelse för strandskyddets syften på grund av omfattande och/eller tät exploatering ska inte omfattas av utvidgat strandskydd. Dessa områden ligger i Marma, Älvkarleby och Skutskär och utvidgat strandskydd avgränsas enligt karta 2-4. Där älven är smal och har branta älvbrinkar, som sträckan mellan Älvkarleby och förgreningen vid Bodaån, bedömer Länsstyrelsen att det inte finnas motiv att utvidga strandskyddet. På denna sträcka är omgivningarna ovanför strandbrinken inte lika värdefulla för det rörliga friluftslivet och naturvärdena bedöms inte heller lika tydligt vara kopplade till älvens strandområde.

På grund av de höga värdena för friluftslivet och djur- och växtlivet vid Dalälven bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter på land och 300 meter i vatten i de områden som framgår av karta 2-4.

Intresseavvägning

De områden som omfattas av detta beslut om utvidgat strandskydd har mycket höga värden för allmänhetens tillgång till strandområden och/eller växt- och djurlivet. Enligt Länsstyrelsens bedömning behövs utvidgat strandskydd för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i dessa områden. Detta innebär vissa inskränkningar i enskildas rätt att använda mark, varför en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § MB ska göras. Länsstyrelsen bedömer att utvidgning av strandskydd enligt föreliggande beslut inte går längre än vad som krävs för att strandskyddets syften ska säkerställas.

Kungörelse

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Beslutet ska föras in i länets författningssamling och kungöras i ortstidningar och i Post- och inrikes tidningar.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till **regeringen, Miljödepartementet**.

Överklagandet ska vara skriftligt och undertecknat. Uppge också postadress och telefonnummer. Ange vilket beslut som överklagas, t ex genom att ange ärendets diarienummer. I överklagandet ska en redogörelse finnas för varför Länsstyrelsens beslut anses felaktigt och vilken ändring av beslutet som begärs. **Brevet ska lämnas/skickas till Länsstyrelsen**. Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen inom **tre veckor** från den dag beslutet kungjorts i ortstidning.

Upplysningar

I enlighet med 7 kap. 14 § MB gäller beslut om att utvidga strandskyddsområdet omedelbart, även om det överklagas. Detta innebär att beslutet ska tillämpas genast, om inte regeringen efter ett överklagande föreskriver annat.

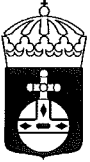
För de områden som inte längre omfattas av utvidgat strandskydd till följd av detta beslut råder generellt strandskydd om 100 meter.

Beslutet ändrar Länsstyrelsens beslut från den 30 september 1994, dnr 231-572-93, endast avseende områden med utvidgat strandskydd.

Inom områden som skyddas som naturreservat kan strandskyddet vara upphävt enligt särskilda beslut.

Inom detaljplanerade områden kan strandskyddet vara upphävt enligt en planbestämmelse (gäller endast detaljplaneärenden som påbörjats efter 1 juli 2009) eller enligt ett särskilt beslut. Planer som kommit in till Länsstyrelsen för fastställelseprövning före den 1 juli 1975 omfattas inte av strandskydd. Strandskydd gäller åter om en detaljplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

Inom de områden som omfattas av generellt eller utvidgat strandskydd tillämpas gällande strandskyddslagstiftning som främst regleras i 7 kap. 13-18h §§ MB. Här

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

8 (8)

2014-12-17

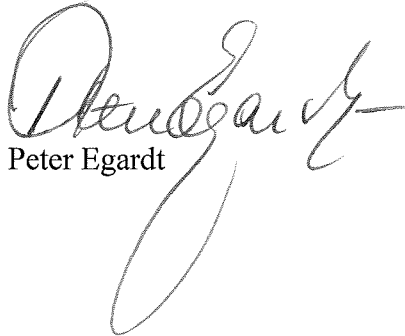
Dnr: 511-2624-14

regleras möjligheten till dispens från strandskyddsbestämmelserna och kommunens möjlighet att i översiktsplaneringen peka ut områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). I 4 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900) regleras kommunens möjlighet att upphäva strandskyddet vid detaljplanering.

Pågående markanvändning kan fortgå utan hinder av strandskyddet. Någon rätt till ersättning för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken med anledning av ett beslut om utvidgat strandskydd föreligger inte (31 kap. 4 § MB).

Deltagare

Landshövding Peter Egardt har beslutat i detta ärende. Planhandläggare Johanna Boman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekt Eva Bergdahl, länsassessor Annika Israelsson, planhandläggare Åsa Blomster och naturvårdshandläggare Urban Westerlind deltagit.

Peter Egardt

Johanna Boman

Bilagor

1. Översiktskarta och beslutskartor 1-4
2. Sändlista